

Lietuvoje į dyzeliną įmaišoma vis daugiau azijietiškos kilmės degalų, kurie į mūsų šalį patenka su galimai suklastotais sertifikatais. Importas iš Azijos užima jau du trečdalius pažangiųjų atsinaujinančių degalų rinkos, o tai kelia grėsmę 180 mln. investicijas suplanavusiems vietos gamintojams ir žemės ūkio sektoriui.

Lietuvos atsinaujinančių degalų asociacija „Future Fuel“ atviru laišku kreipėsi į atsakingas Lietuvos valdžios institucijas su prašymu greičiau spręsti degalų klastočių problemą.

„Į Lietuvą įvežamų degalų žaliavų kilmės iš esmės niekas nekontroliuoja, tad į mūsų šalį patenka abejotinos kilmės degalai. Tvarumo sertifikatuose nurodoma, kad jie tvarūs, nes pagaminti iš atliekų, tačiau realybėje tai gali būti palmių aliejus, kurio naudojimą degaluose Europos Sąjunga yra uždraudusi“, – teigė „Future Fuel“ prezidentas Vytautas Kisielius.

Remiantis „Baltpool“ duomenimis, pažangiųjų atsinaujinančių degalų dalyje importas siekė net 66 proc.; didžiąją dalį sudarė abejotinos kilmės degalai.

Lietuvos gamintojai nuogąstauja, kad azijietiško POME (angl. palm oil mill effluent) dominavimas gali sunaikinti Lietuvos atsinaujinančių degalų pramonę. Lietuvos biodyzelino, bioetanolio ir biometano gamintojai vien šiemet į naujus gamybinius pajėgumus investuoja per 180 mln. eurų. Baiminamasi, kad dėl nesąžiningos konkurencinės kovos su azijietiška produkcija šios investicijos bus prarastos.

Nuostolius patirs ir Lietuvos žemdirbiai, kurie kasmet atsinaujinančių degalų gamykloms parduoda apie trečdalį (0,42 mln. tonų) iš Lietuvoje perdirbamų grūdų ir rapsų.

„Nesiėmus neatidėliotinų veiksmų, bus sužlugdyta vietinė pramonė, kuri kuria pridėtinę vertę Lietuvoje – investuoja, kuria darbo vietas ir mokesčiais papildo valstybės biudžetą. Viliamės, kad politikams ir atsakingoms valdžios institucijoms rūpi nacionaliniai Lietuvos interesai ir po šio pavojaus signalo bus siekiama spręsti nesąžiningos konkurencijos klausimą“, – sakė V. Kisielius.

Įtaria sukčiavimo schemas

POME – tai alyvpalmių aliejaus gamyklų nuotekos, kurias galima panaudoti HVO degalų gamybai. Remiantis ES duomenimis, 2020-2023 m. POME importas iš Kinijos, Malaizijos, Indonezijos ir kitų Azijos šalių staiga išaugo 5 kartus.

Klausimų dėl sukčiavimo sukėlė statistika, kad vien Europoje suvartojama daugiau POME degalų, nei jų pagaminama visame pasaulyje (2023 m. parduota 1,8 mln. tonų, kai

pagaminta 0,5 mln. tonų). Įtariama, kad šie degalai į Europą patenka su suklastotais tvarumo sertifikatais, kuriuose patvirtinama, kad įvežti degalai pagaminti iš atliekų. Tačiau vietoje tikro POME, naudojamas grynasis alyvpalmių aliejus, kurį ES draudžia dėl atogrąžų miškų naikinimo ir neigiamo poveikio bioįvairovei.

Airija, Belgija ir Vokietija kreipėsi į ES Tarybą su prašymu atlikti tyrimą dėl galimo iš POME pagamintų atsinaujinančių degalų sukčiavimo. ES Taryba patvirtino įtarimus ir įpareigojo Europos Komisiją atlikti detalią analizę, siekiant išsiaiškinti galimus sukčiavimo atvejus ir imtis atitinkamų priemonių.

Kol ES institucijos analizuoja situaciją, kai kurios šalys pačios ėmėsi veiksmų. Siekdama apginti vietinius gamintojus, Vokietija atsisakė POME skatinimo lengvatų ir jiems taikomo daugiklio mechanizmo.

Ragina Lietuvą jungtis prie europinės iniciatyvos

Į Lietuvą įvežamų degalų žaliavų kilmės nekontroliuoja nei valstybinės institucijos, nei degalų prekybos įmonės. Tikrinamos tik tiekėjų pateikiamos tvarumo deklaracijos, kuriomis Lietuvos institucijos aklaai pasitiki ir savo iniciatyva gilesnio tyrimo neatlieka.

Pasak „Future Fuel“ vadovo V. Kisieliaus, užuot užmerkdama akis prieš neaiškos kilmės importą, Lietuva turi rūpintis savo ekonominiais interesais ir išnaudoti savo potencialą plėtojant vietinę pramonę.

Išplatintame atvirame laiške „Future Fuel“ paragino Seimą, Vyriausybę ir kitas atsakingas institucijas atstovauti šalies ekonominius interesus, prisijungiant prie Airijos, Belgijos ir Vokietijos iniciatyvos ir bendromis jėgomis spręsti neaiškos kilmės pažangiųjų atsinaujinančių degalų importo problemą.

